

האם אנחנו מוכנים למשיח? גליון מספר 15

שאל נא את הכהנים תורה

- א. בחסדי ה' כולם נרפאו ממגיפת הקורונה וכל שאר המחלות (ירמיה לז), הבתי כנסיות ומוסדות התורה שוב נפתחו, והחלטתי שאני מביא קרבן תודה (שם יט), התחלתי בהכנת הארבעים חלות, נוהרתי בשלשים מהם שלא יחמיצו, והעשרה הנותרים בעודן מחמיצין היו נוגעות אחת בחברתה, ובדיוק אז עבר טמא שם ונגע באחד מהם, האם נטמאו כולם? (טבול יום פ"א מ"א)
- ב. אני טמא מת שכבר קבלתי הזאת יום שלישי, נגעתי במפתחות שלי היום, האם הם עתה צריכים הזאת שלישי או שמכיון שנטמאו על ידי ואני כבר עברתי הזאת יום שלישי, גם המפתחות אינם צריכים הזאת יום שלישי? (רש"י חגיגה כג, מקד"ד סימן מט, קה"י טהרות סימן יח)
- ג. הייתי בדרכי לביתי עם מי חטאת להזות על כלי ביתי, בדרך מישהו עצר אותי וביקש את הכתובת של משה רבינו, עצרתי להגיד לו, האם נפסלו המי חטאת? (פרה פ"ז מ"ט)
- ד. המכונית שלי היא אב הטומאה, התלבשתי בכפפות פלסטיק כדי שלא ליגע במכונית, וחברתי למכונית עגלה לסחוב רהיטים, מהו דין העגלה והכלים שבתוכה? (כלים פ"ח מ"ז)
- ה. יולדת הכניסה אצבעה לתוך עציץ שהיא כלי חרס, היא לא נגעה בעצם הכלי חרס, האם הכלי חרס נטמא? (רמב"ם מטמא מו"מ פ"ח ה"ד)

הלכתא למשיחא

הגיע הזמן ללמוד על פרה אדומה. חשוב לנו לדעת את ההלכות, שהגם שהכנת הפרה אדומה היא ע"י כהן, אבל מאחר שהיא נשרפה לאפר, מאז אחראי כל אדם לקחת קצת אפר ולהניחו במים ולטהר את עצמו ואת כל שבביתו ע"י הזאה.

אסור לשלם למישהו לעשות את ההזאה, וגם אם תמצא מישהו שמוכן להזות בחינם, יתכן שלא יהיה לך נוח שיעבור על כל בגד ובגד שלך להזות.

מה צריך הזאה? כל אדם או כלי שהיה באותו חדר או חדר שפתחו לחדר שהיה בו מת נטמא וצריך הזאה.

למדנו בעלון ג, ד שיש דין 'חלל חרב', כלומר שכל כלי שנגע או שהיה באותו חדר של מת נעשה אבי אבות הטומאה כמו המת, אם אתה נוגע באותו כלי אתה נעשה אב הטומאה.

לפי כמה דעות בראשונים זהו דוקא בכלי מתכת, אבל לפי דעת הרמב"ם והגר"א זהו דין בכל הכלים (חוץ מכלי חרס).

יש מחלוקת לענין הנוגע בחלל חרב ונטמא לשבעת ימים אם טעון הזאה, ודעת רוב הראשונים הוא שצריכים הזאה¹.

נמצא א"כ שאם היית באותו חדר עם מת או בבית הקברות, כל הבגדים שעליך נטמאים כמוכן. אבל כשאתה מגיע הביתה ומניח את המפתחות (מתכת²) על השלחן, נטמא השלחן וצריך הזאה. ולפי הדעות שלא דוקא מתכת, כשאתה מערבב את בגדיך בכביסה, הכל נטמא וטעון הזאה.

לדעת התוס' (שבת יז. נזיר גג: ב"ב כ.) כל כלי שהיה באוהל של חלל חרב ג"כ טעון הזאה, וא"כ לא צריך נגיעה. אם הכנסת את המפתחות שהיו בחדר עם מת, כניסתם לחדר בלבד מצריך את כל אשר בחדר הזאה.

כל זה רק למי שלא יצא מארץ ישראל³ ולא נכנס לביתו של גוי, אבל מי שיצא לחוץ לארץ, מכיון שהאהיל ראשו ורובו על קרקע חוץ לארץ, נטמא מדרבנן וצריך הזאה⁴. תמצית הדברים, כשמישהו יגיע, הכל יהיה צריך הזאה.

אדם או כלי שנטמאו בטומאת מת, ביום השלישי לטומאתם (למשל אם נטמא ביום שני אז יום השלישי יהיה יום רביעי) מקבלים הזאה ראשונה⁵, וביום השביעי מקבלים הזאה שניה, אח"כ עוברים לשלב טבילה, ובהערב שמש לאחר הטבילה נטהר לגמרי ויכול ללכת אפילו לבית המקדש ולאכול קרבנות.

אם אותו אדם טמא בטומאה אחרת כגון 'יולדת וחברותיה', עדיין יכול הוא לעבור את התהליך הזה כדי להוריד מעצמו טומאת מת.

¹ ר"ש ריש אהלות, בשם הירוש' נזיר סוף פ"ז, וע"ש בנוסח הגר"א תוס' נזיר נד: ד"ה ת"ש, תוס' חולין עב ד"ה כי קאמר, רמב"ם פ"ה מטו"מ ה"ב, נזירות פ"ז ה"ח, וראב"ד שם, יראים ס"י שכ"ב, או"י הלכות חלה רנ"א, רשב"א חולין עא: , תורי"ד נזיר שם. ודעת האומרים שא"צ הזאה, הרמב"ן בחומש, ובעל המאור חולין עב.

² ודוקא מתכת, אבל א"א לצרף שיטת הרמב"ם וסיע' דגם בשאר כלים אמרינן חלל חרב, מקושיית התוס' [שבת יז] מהאיכר עובר ומרדע על כתיפו, למה לא טימאוהו משום שהחלל חרב מאהיל עליו, ולר"ת התי' דמייירי שאין בו מתכת, ולרמב"ם וגר"א התי' הוא דאין דין דחלל חרב מטמא באהל. ולא כתבתי מה שיותר מצוי הטבעת שבחגורה, דלכאורה כיון דטומאתו רק משום דמחובר לכלי עור, אין זה כלי מתכת.

³ וסמוך לא"י ואין קרקע עבודה ביניהם ג"כ טהור, ע' כמה פרטים בחזו"א אהלות כה, א.

⁴ כן הוא דעת תוס' נזיר נד: , ודעת הרמב"ם דרך על מגע ומשא צריך הזאה, אבל מאהיל על גושה, סגי בטבילה והערב שמש, מל"מ פ"א מטו"מ.

⁵ ולדעת ר"ת מגילה כ' צריך טבילה לפני כל הזאה, וזה יכול להיות בלילה.

לאחר שריפת הפרה, האפר מתקבץ ע"י איש או אשה טהורים, האפר מונח בכלי טהור, מים נמשכין ממעיין (בהגיע משיח צדקנו יהיה מעיין יוצא מבית קדשי הקדשים שישתמשו בזה, זכריה יג,א) ואיש או אשה טהורים לוקחים מעט מהאפר (מספיק שיהיה ניכר במים) ומערבבים במים, זהו תהליך קידוש. קודם תהליך הקידוש נקראים המים 'מים שאינם מקודשים', ולאחר תהליך הקידוש נקראים 'מי חטאת המקודשים'. כל שלבי תהליך זה אפשר לעשותו אפילו בלילה ע"י איש או אשה, אבל לא ע"י קטן או גוי.

אח"כ איש טהור לוקח אזוב (סוג עשב) ומטבילין במי חטאת, ומזה על כל מי ומה שצריך טהרה, תהליך זה של טבילה והזאה נעשין רק ביום ע"י איש או ע"י קטן בר דעת.

זהו, בקיצור הוא תהליך פרה אדומה, ישנם הרבה הלכות וכל מיני אופנים שאפשר לפסול, כגון עשיית מלאכה במים משלב המילוי מים (המשיכה מהמעין) ועד הקידוש.

יש עוד פסול של היסח הדעת כלומר אם לא שומרים על המים, פסול זה שייך אף לאחר קידוש, ויש סוברים שהוא שייך גם על אפר החטאת. עוד פסול הוא טומאה. ג' פסולים אלו הם מן התורה, אבל מדרבנן ישנם עוד כמה וכמה חומרות.

מי החטאת עצמם הם אב הטומאה ומטמאין אפילו במשא בלי נגיעה, ואי"ה נמשך בפירוט ההלכות בעלון הבא.

תשובות לשאלות שבוע שעבר

א. הקב"ה החזירנו מהגלות (ירמיה לא, ו-ז) והטיב לנו כמעין שוטף (שם יא) ושוב החתונות חזרו כרגיל בלי שום הרחקות (שם יב) והצרות הגדולות נהפכו להיות שמחות (שם), ההרגשות העצומות גרמו לי לבכות (שם ח ברד"ק) ודמעותי התפזרו לכל עבר. אני כעת יולדת, האם דמעותי מטמאות כל מה שנוגעות? (עיין כריתות יג)

תשובה: לדעת התוס' דמעות אינן חשובות משקה מן התורה, אבל אם יש שיעור רביעית חשוב משקה מדרבנן ומטמא כלים אוכל וידיים. לדעת הרמב"ם והראב"ד דמעות חשובות משקה, וגם בלי שיעור רביעית מטמא אוכלין כלים וידיים.

ב. שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי, השמחה עצומה, פתחתי את ספר ישעיה לפרק כו, א עם יד ימין לחפש את השירה, והתחלתי למחוא כפים ולרקוד, אח"כ הגעתי לאכול קרבן תודה, נגעתי בחלות תודה עם היד שמאל, האם נטמאו החלות? (עיין חגיגה כד)

תשובה: כן, לענין קדשים יש חומרא שאם יד אחת נטמאת (במקרה שלנו ע"י שנגעה בכתבי הקודש שנכתב ע"י קלף שמטמא את הידיים) היד השנייה גם כן נטמאת אבל יש חילוקי דעות בדיוק איך. לדעת התוס', רמב"ן, והבעל מאור, זהו אפילו אם לא נגעה היד הטמאה ביד השנייה, וצריך להטביל את שתי הידיים במקוה בבת אחת (לדעת הבעל מאור). לדעת רש"י במקרה כזה רק אם היד הטמאה נגעה ביד השנייה היא נטמאת. ולדעת הרמב"ם תלוי, אם היד שנטמאת היתה רטובה, אז נטמאת היד השנייה גם בלי נגיעה אבל אם לא היתה רטובה אז לא נטמאת היד השנייה כי אם ע"י נגיעה בה. אם נגע בחבירו עם היד שנטמאה זה מטמא את ידו. יש לציין שבכל אופנים אלו הטומאה שבאה ע"י מגע ידו היא שלישי ואם נגע אח"כ בקודש פוסלו כדין רביעי בקודש.

ג. יש לי מיץ ענבים שנטמא, והכנתי מאתם קרחוני ענבים, הקרחונים בטעות נגעו בבשר, האם נטמא הבשר? (עיין טהרות פ"ג מ"ב)

תשובה: המשנה מפרטת כל מיני משקין מה דינן אם נקרו, האם נהפך למאכל או שאינו לא מאכל ולא משקה והוא טהור. המשנה מדברת על יין ויש הרבה נדונים לענין מסקנא, מסקנת החתם סופר (או"ח סימן מה) היא שכשיין נקרא יש לו דין אוכלין והוא שני. השבט הלוי (ח"ט סימן לט) סובר שהוא הדין לענין קרח [ואע"ג שמים טמאים שנעשו קרח אינם טמאים כל עוד הם במצב קרח, זהו משום שאין הדרך לאכול מים בעודם קרח, אבל מיץ שעושים ממנו קרחונים חשוב מאכל]. במקרה שלנו הקרחונים שהם שני לא יטמאו את הבשר. אבל אם הקרחונים מתחילים לינמס, אז אם הקרחון הוא שיעור כביצה אז זה מטמא את המיץ שנמס. המיץ הנמס שנטמא נעשין ראשון כדין משקין, ובכחם לטמא את הבשר להיות שני.

ד. בעלי אינו בבית כעת להזות המי חטאת, האם אני יכולה להזות? או מוטב שאחכה לבעלי כשיחזור בערב? (עיין פרה פ"ב משנה י-יא)

תשובה: לא ולא, הזאה אינה נעשית ע"י אשה, וגם אינה נעשית בלילה.

ה. הייתי מוכנה למלוח את הבשר, ובדיוק אז יולדת עברה והרימה את שקית המלח, האם נטמא המלח? (עיין ב"ב כ)

תשובה: לא, מלח אינו אוכל, כל התבלינים שאינם נאכלין ע"י עצמן אינם חשובין אוכל ואינם נטמאים.